

УДК 547.582.5

НЕНАСИЧЕНІ ТРЕТИННІ СПИРТИ. IV. СИНТЕЗ І КОНФОРМАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ 6-ДІАЛКІЛАМІНО- 4,5-ДИМЕТИЛ(БЕНЗЕНІЛ)-4-ГІДРОКСИ-1-ГЕКСЕН

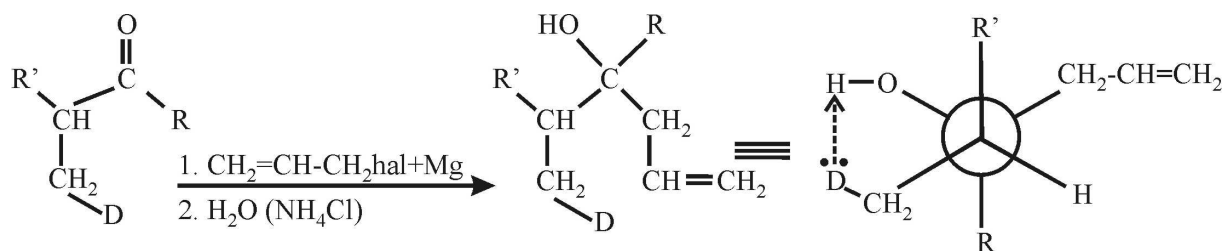
Цмур Ю. Ю.

Ужгородський національний університет, 88000, м.Ужгород, вул.Підгірна 46.

В наших публікаціях [1-6] приведені синтези та використання ненасичених амінокарбінолів. В запропонованій роботі вивчена можливість розширення методу синтезу автора статті [1, 2] для одержання β -

діалкіламіноалільвміщуючих карбінолів Па-ІІІ за допомогою магнійорганічного синтезу в одну стадію з використанням галогеналілу і β -діалкіламінокетонів.

Схема 1.

Ia-h		
D=N(CH ₃) ₂ ,	R=CH ₃ ,	R'=H (IIa)
N(CH ₃) ₂ ,	R=C ₆ H ₅ ,	R'=H (IIb)
N(CH ₃) ₂ ,	R=C ₆ H ₅ ,	R'=CH ₃ (IIc)
N(C ₂ H ₅) ₂ ,	R=C ₆ H ₅ ,	R'=H (IId)

IIa-h		III
N(C ₂ H ₅) ₂ ,	R=R'=CH ₃	(IIe)
N(C ₄ H ₉) ₂ ,	R=CH ₃ ,	R'=H (IIf)
	R=CH ₃ ,	R'=H (IIg)
	R=CH ₃ ,	R'=H (IIh)

В літературі [7] приведено, що в багатьох випадках при реакції Грин'єра з β -діалкіламінокетонами вихід нормальних продуктів реакції невисокий, внаслідок енолізації амінокетонів. Наші дослідження показали [8], що з підвищенням концентрації реактива Грин'єра в реакції з кетонами процес енолізації кетонів збільшується. Енолізацію кетонів можна зменшити і збільшити вихід амінокарбінолів, використовуючи метод синтезу Цмура [1, 2].

Амінокарбіноли Па-ІІІ є вихідними речовинами для синтезу похідних 4-

піперидолів[6] і являють інтерес для вивчення теоретичної органічної хімії [5] та біологічної активності [3, 4].

Амінокарбіноли виділені у вигляді рідин зі специфічним грибним або рибним запахом, які перспективні для дослідження антимікробної та феромонної дії в боротьбі з лісовими короїдами аналогічно до вже нами описаних [2] подібних структур. Вивчення ІЧ-спектрів амінокарбінолів Па-ІІІ показало на утворення внутримолекулярного водневого зв'язку ОН...D (конформація ІІІ, схема 1). Водневий зв'язок є причиною зсуву частот ІЧ-спектрів в короткохвильову

область $\Delta\nu$ 90-250 cm^{-1} (табл. 1). Спеціальне дослідження ІЧ-спектрів сполук Па-ІІh в CCl_4 з розбавленням підтвердило, що положення смуг поглинання ОН груп не

змінюється. Такий конформаційний стан молекул амінокарбінолів сприятливий для утворення з високими виходами похідних 4-піперидолів [6].

Таблиця 1. Вихід, константи і ІЧ спектри 6-діалкіламіно-4,5-диметил(бензеніл)-4-гідрокси-1-гексену

Амінокарбінол	R_f *	$T_{\text{кип.}}, ^\circ\text{C}$ (p в мм) **	Вихід, %	d_4^{20}	n_D^{20}	MR _D		ІЧ-спектри, ν , cm^{-1} , в CCl_4
						Знай- дено	Обчис- лено	
Па	0,65	95-96 (4)	60	0,8924	1,4548	47,71	48,76	3410 (ОН), 1170 (ОН тр.), 2950 і 1415 (CH_3), 1660 ($\text{CH}=\text{CH}$)
Пб	0,55	148-149 (10)	54	1,0588	1,5136	63,55	63,05	3150 (ОН), 1140 (ОН тр.), 2780 і 1410 (CH_3), 1680 ($\text{CH}=\text{CH}$), 1610 (C_6H_5)
Пс	0,48	144-145 (7)	72	1,0394	1,5188	68,02	67,67	3350 (ОН), 1115 (ОН тр.), 29680 і 1455 (CH_3), 1655 ($\text{CH}=\text{CH}$), 1620 (C_6H_5)
Пд	0,35	115-116 (14)	68	0,9061	1,4715	57,12	57,99	3360 (ОН), 1160 (ОН тр.), 2945 і 1460 (CH_3), 1660 ($\text{CH}=\text{CH}$)
Пе	0,36	105-106 (2)	67	0,8759	1,4623	62,49	62,61	3370 (ОН), 1160 (ОН тр.), 2945 і 1455 (CH_3), 1660 ($\text{CH}=\text{CH}$)
Пф	0,42	99-100 (2)	62	0,8594	1,4560	76,00	76,47	3455 (ОН), 1165 (ОН тр.), 2960 і 1465 (CH_3), 2875 і 1450 (CH_2), 1660 ($\text{CH}=\text{CH}$)
Пг	0,38	113-115 (6)	81	0,9286	1,4752	59,75	60,41	3410 (ОН), 1170 (ОН тр.), 2960 і 1450 (CH_3), 2850 і 1410 (CH_2), 1650 ($\text{CH}=\text{CH}$)
Пh	0,35	131-132 (11)	62	0,9832	1,4770	57,19	57,44	3370 (ОН), 1155 (ОН тр.), 2955 і 1460 (CH_3), 1670 ($\text{CH}=\text{CH}$)

* ТШХ на пластинках "Silufol-254" в системі: метанол-етер-ізопропіловий спирт = 5:3:2

** Безбарвні рідини, які інколи з часом жовтіють, зі специфічним грибним, інколи рибним або трав'яним запахом

Таблиця 2. Аналіз 6-діалкіламіно-4,5-диметил(бензеніл) -4-гідрокси-1-гексену

Речовина	Знайдено, %			Формула	Розраховано, %		
	С	Н	N		С	Н	N
IIa	68,72	12,31	8,89	C ₉ H ₁₉ NO	68,79	12,10	8,92
IIb	76,42	9,60	6,42	C ₁₄ H ₂₁ NO	76,71	9,59	6,39
IIc	77,11	9,95	6,21	C ₁₅ H ₂₃ NO	77,25	9,87	6,01
IId	71,02	12,64	7,53	C ₁₁ H ₂₃ NO	71,35	12,43	7,57
IIe	72,25	12,62	7,15	C ₁₂ H ₂₅ NO	72,36	12,56	7,04
IIf	74,58	12,92	5,76	C ₁₅ H ₃₁ NO	74,69	12,86	5,81
IIg	72,98	11,74	7,22	C ₁₂ H ₂₃ NO	73,10	11,68	7,11
IIh	66,22	10,68	6,87	C ₁₁ H ₂₁ NO ₂	66,33	10,55	7,04

Експериментальна частина

ІЧ-спектри записані на приладі UR-20 в CCl₄. Синтез амінокарбінолів IIa-IIh проводили по методу Цмура [1, 2], по методиці, описаній в нашій попередній публікації [2]. Після першої вакуум-розгонки виділену фракцію амінокарбінолу II хроматографували на окису алюмінію II ступені активності з використанням як елюату суміш етеру і гексану (1:2 - 3:5). Спочатку вимивався аміноацетон Ia-IIh (сліди за фенолфталеїном), а після амінокарбінол II (схема 1, таблиця 1), який повторно розгоняли під вакуумом. Індивідуальність сполук Ia-IIh перевірено ТШХ на пластиках "Silufol-254". Результати роботи приведені в табл.1,2.

Висновки

1. Підтверджена можливість використання ефективного методу Цмура одержання похідних 6-діалкіламіно-4-гідрокси-1-гексену за допомогою магнійорганічного синтезу в одну стадію з використанням похідних β-діалкіламіноацетону і бромистого алілу.
2. Синтезовано ряд неописаних в літературі амінокарбінолів: 6-диметиламіно-4-метил-4-гідрокси-1-гексен, 6-диметиламіно-4-бензеніл-4-гідрокси-1-гексен, 6-диметиламіно-5-метил-4-бензеніл-4-гідрокси-1-гексен, 6-діетиламіно-4-метил-4-гідрокси-1-гексен, 6-діетиламіно-4,5-диметил-4-гідрокси-1-гексен, 6-дибутиламіно-4-метил-4-

гідрокси-1-гексен, 6-N-піперидіно-4-метил-4-гідрокси-1-гексен, 6-N-морфоліно-4-метил-4-гідрокси-1-гексен.

3.

Література

1. А.С. 267639 СССР. Способ получения диалкиламинометилдиаллил (аллил) карбинолов. Цмур Ю.Ю. // Б.И. №13. - 1970.
2. Цмур Ю.Ю. Ненасичені третинні спирти. III. Синтез і конформаційний аналіз 1-діалкіламіно-2-(2'-циклогексен)-іл-2-пропанолів. // Вісник Ужгородського університету. - Серія хімія. - 2003. - Вип.10. - С.71-74.
3. Цмур Ю.Ю., Шило В.А. Непредельные третичные аминоспирты. II. Соединения с потенциально-местноанестезирующими свойствами. // ЖОрХ. - 1965. - т.1. - С.1959-1963.
4. Цмур Ю.Ю., Шершун В.Ю., Шершун О.І. Дослідження токсичності і анестезуючих властивостей нових похідних новокаїну, анастезину, ефірів бензойної кислоти і ненасичених амінокарбінолів. // Вісник Ужгородського університету. - Серія хімія. - 1998. - Випуск 3. - С.123-127.
5. Цмур Ю.Ю., Іваник В.І., Кост О.М. Насичені азотвміщуючі гетероцикли. III. Стереохімія похідних За-оксипергідроіндолу. // Вісник Ужгородського університету. - Серія хімія. - 1999. - Випуск 4. - С.116-120.
6. Цмур Ю.Ю., Шершун В.Ю. Насичені азотвміщуючі гетероцикли. X. Синтез, конформаційний аналіз та антимікробна дія похідних 4-піперидолу. // Вісник Ужгородського університету. - Серія хімія. - 2007. - Випуск 17-18. - С. 142-145.
7. Baltzly Richard, Billingham John W. On the reaction of Grinard reagents with β -tertiary aminoketones. // J. Organ. Chem. - 1965, - 30, № 12, p. 4330-32.
8. Цмур Ю.Ю. Конденсация ацетона в окись мезитила и форон под влиянием броммагнийалкоголятов. // ЖПХ. - 1961. - Т. XXXIV. - С.1628-1630.

SYNTHESIS AND CONFORMATION ANALYSIS OF 6-DIALKILAMINO-4,5-DIMETHYL(BENZENYL)-4-HYDROXY-1-HEXEN

Tsmour Yu.Yu.

The reaction between alylmagnesiumhaloides and β -dialkilaminoacetone in one stage is stereospecific and results in formation of 6-dialkilamino-4,5-dimethyl(benzonyl)-4-hydroxy-1-hexens that can be explained by action of intermolecular H-bond OH $\cdots$ N.